

ที่ ยธ ๐๗๐๕.๒/ ๗๑๖๓

กรมราชทัณฑ์
๒๒๒ ถนนนนทบุรี ๑
อำเภอเมืองนนทบุรี
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง แนวทางการดูแลเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา และผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ๖๐ แห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการดูแลเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา และผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) จำนวน ๑ ชุด

ด้วยปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในประเทศไทย ยังคงมียอดติดเชื้อรายวันเป็นจำนวนมาก และพบเรือนจำและทัณฑสถานหลายแห่ง มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) โดยมีผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบาง (กลุ่ม ๖๐๘, หญิงตั้งครรภ์, เด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง) ที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อป้องกันความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นจากการติดเชื้อ และเพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบางดังกล่าว มีมาตรฐานในระดับสากล และคำนึงถึงความแตกต่างของกลุ่มเปราะบางที่ควรได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม

กรมราชทัณฑ์ โดยกองบริการทางการแพทย์ ได้ดำเนินการจัดทำแนวทางในการดูแลเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา และผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) แล้ว เพื่อให้การปฏิบัติต่อเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา และผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักสากล รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้แจ้งเรือนจำ.....ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสิทธิ สุธีวงศ์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมราชทัณฑ์

กองบริการทางการแพทย์
โทร./โทรสาร. ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๕๔

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมราชทัณฑ์ กองบริการทางการแพทย์ โทร. ๐๒ ๙๖๗ ๓๓๕๔ ภายใน ๑๐๕ ๑๐๖

ที่ ยธ ๐๗๐๕.๒/๗๑๖๕ **วันที่** ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง แนวทางการดูแลเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา และผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

เรียน

ด้วยปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในประเทศไทย ยังคงมียอดติดเชื้อรายวันเป็นจำนวนมาก และพบเรือนจำและทัณฑสถานหลายแห่ง มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) โดยมีผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบาง (กลุ่ม ๖๐๘, หญิงตั้งครรภ์, เด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง) ที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อป้องกันความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นจากการติดเชื้อ และเพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบางดังกล่าว มีมาตรฐานในระดับสากล และคำนึงถึงความแตกต่างของกลุ่มเปราะบางที่ควรได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม

กรมราชทัณฑ์โดยกองบริการทางการแพทย์ ได้ดำเนินการจัดทำแนวทางในการดูแลเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา และผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) แล้ว เพื่อให้การปฏิบัติต่อเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา และผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักสากล รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบท้าย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

(นายสิทธิ สุธีวงศ์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมราชทัณฑ์

ที่ ยธ ๐๗๐๕.๒ / ๗๑๖๔

ถึง

กรมราชทัณฑ์ ขอส่งสำเนาหนังสือ ที่ ยธ ๐๗๐๕.๒/ ๗๑๖๗ ลงวันที่๒๑ มีนาคม ๒๕๖๕ เรื่อง แนวทางการดูแลเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา และผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

ฉะนั้น จึงขอส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวมาเพื่อดำเนินการต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

กองบริการทางการแพทย์
โทร./โทรสาร. ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๕๔

ผู้ว่าราชการจังหวัด ๖๐ แห่ง

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ / เรือนจำจังหวัดกระบี่
๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี / เรือนจำจังหวัดกาญจนบุรี / เรือนจำอำเภอทองผาภูมิ
๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ / เรือนจำจังหวัดกาฬสินธุ์
๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น / เรือนจำอำเภอพล
๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี / เรือนจำจังหวัดจันทบุรี
๖. ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท / เรือนจำจังหวัดชัยนาท
๗. ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ / เรือนจำจังหวัดชัยภูมิ/ เรือนจำอำเภอภูเขียว
๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร / เรือนจำจังหวัดชุมพร / เรือนจำอำเภอหลังสวน
๙. ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย / เรือนจำอำเภอเทิง
๑๐. ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ / เรือนจำอำเภอฝาง
๑๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง / เรือนจำจังหวัดตรัง
๑๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด / เรือนจำจังหวัดตราด
๑๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก / เรือนจำอำเภอแม่สอด
๑๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก / เรือนจำจังหวัดนครนายก
๑๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา / เรือนจำอำเภอบัวใหญ่ / เรือนจำอำเภอสีคิ้ว
๑๖. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช / เรือนจำอำเภอทุ่งสง / เรือนจำอำเภอปากพนัง
๑๗. ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี / เรือนจำจังหวัดนนทบุรี
๑๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส / เรือนจำจังหวัดนราธิวาส
๑๙. ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน / เรือนจำจังหวัดน่าน
๒๐. ผู้ว่าราชการจังหวัดบึงกาฬ / เรือนจำจังหวัดบึงกาฬ
๒๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ / เรือนจำจังหวัดบุรีรัมย์ / เรือนจำอำเภอนางรอง
๒๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี / เรือนจำจังหวัดปทุมธานี / เรือนจำอำเภอธัญบุรี
๒๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ / เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๒๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี / เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี / เรือนจำอำเภอกบินทร์บุรี
๒๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา / เรือนจำจังหวัดพะเยา
๒๖. ผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา / เรือนจำจังหวัดพังงา / เรือนจำอำเภอตะกั่วป่า
๒๗. ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา / เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร / เรือนจำจังหวัดพิจิตร
๒๙. ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก / เรือนจำจังหวัดพิษณุโลก
๓๐. ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ / เรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ / เรือนจำอำเภอหล่มสัก
๓๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่ / เรือนจำจังหวัดแพร่
๓๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต / เรือนจำจังหวัดภูเก็ต
๓๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม / เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
๓๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร / เรือนจำจังหวัดมุกดาหาร

๓๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน / เรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน / เรือนจำอำเภอแม่สะเรียง

๓๖. ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา / เรือนจำอำเภอเบตง

๓๗. ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร / เรือนจำจังหวัดยโสธร

๓๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง / เรือนจำจังหวัดระนอง

๓๙. ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด / เรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด

๔๐. ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี / เรือนจำอำเภอชัยบาดาล

๔๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน / เรือนจำจังหวัดลำพูน

๔๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย / เรือนจำจังหวัดเลย

๔๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ / เรือนจำจังหวัดศรีสะเกษ / เรือนจำอำเภอกันทรลักษณ์

๔๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร / เรือนจำจังหวัดสกลนคร / เรือนจำอำเภอสว่างแดนดิน

๔๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา / เรือนจำจังหวัดสงขลา / เรือนจำอำเภอนาทวี

๔๖. ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล / เรือนจำจังหวัดสตูล

๔๗. ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร / เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร

๔๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว / เรือนจำจังหวัดสระแก้ว

๔๙. ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี / เรือนจำจังหวัดสระบุรี

๕๐. ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี / เรือนจำจังหวัดสิงห์บุรี

๕๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย / เรือนจำจังหวัดสุโขทัย / เรือนจำอำเภอสวรรคโลก

๕๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี / เรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี

๕๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี / เรือนจำอำเภอเกาะสมุย / เรือนจำอำเภอไชยา

๕๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ / เรือนจำอำเภอรัตนบุรี

๕๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย / เรือนจำจังหวัดหนองคาย

๕๖. ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู / เรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู

๕๗. ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง / เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

๕๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์ / เรือนจำจังหวัดอุตรดิตถ์

๕๙. ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี / เรือนจำจังหวัดอุทัยธานี

๖๐. ผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ / เรือนจำจังหวัดอำนาจเจริญ

ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน สถานกักขัง ๖๖ แห่ง

๑. เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร
๒. เรือนจำพิเศษธนบุรี
๓. เรือนจำพิเศษพัทยา
๔. เรือนจำพิเศษมีนบุรี
๕. เรือนจำกลางกำแพงเพชร
๖. เรือนจำกลางขอนแก่น
๗. เรือนจำกลางเขาบิน
๘. เรือนจำกลางคลองเปรม
๙. เรือนจำกลางคลองไผ่
๑๐. เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา
๑๑. เรือนจำกลางชลบุรี
๑๒. เรือนจำกลางเชียงราย
๑๓. เรือนจำกลางเชียงใหม่
๑๔. เรือนจำกลางตาก
๑๕. เรือนจำกลางนครปฐม
๑๖. เรือนจำกลางนครพนม
๑๗. เรือนจำกลางนครราชสีมา
๑๘. เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
๑๙. เรือนจำกลางนครสวรรค์
๒๐. เรือนจำกลางบางขวาง
๒๑. เรือนจำกลางปัตตานี
๒๒. เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา
๒๓. เรือนจำกลางพัทลุง
๒๔. เรือนจำกลางพิษณุโลก
๒๕. เรือนจำกลางเพชรบุรี
๒๖. เรือนจำกลางยะลา
๒๗. เรือนจำกลางระยอง
๒๘. เรือนจำกลางราชบุรี
๒๙. เรือนจำกลางลพบุรี
๓๐. เรือนจำกลางลำปาง
๓๑. เรือนจำกลางสงขลา
๓๒. เรือนจำกลางสมุทรปราการ
๓๓. เรือนจำกลางสมุทรสงคราม
๓๔. เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี
๓๕. เรือนจำกลางสุรินทร์
๓๖. เรือนจำกลางอุดรธานี
๓๗. เรือนจำกลางอุบลราชธานี
๓๘. ทัณฑสถานเกษตรอุตสาหกรรมเขาพริก
๓๙. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง
๔๐. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น
๔๑. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี
๔๒. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา
๔๓. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง
๔๔. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสงขลา
๔๕. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง
๔๖. ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา
๔๗. ทัณฑสถานเปิดบ้านนาวง
๔๘. ทัณฑสถานเปิดบ้านเนินสูง
๔๙. ทัณฑสถานเปิดหนองน้ำขุ่น
๕๐. ทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง
๕๑. ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์
๕๒. ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง
๕๓. ทัณฑสถานวัยหนุ่มนครศรีธรรมราช
๕๔. ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา
๕๕. ทัณฑสถานหญิงกลาง
๕๖. ทัณฑสถานหญิงชลบุรี
๕๗. ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่
๕๘. ทัณฑสถานหญิงธนบุรี
๕๙. ทัณฑสถานหญิงนครราชสีมา
๖๐. ทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก
๖๑. ทัณฑสถานหญิงสงขลา
๖๒. สถานกักขังกลางจังหวัดตราด
๖๓. สถานกักขังกลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
๖๔. สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี
๖๕. สถานกักขังกลางจังหวัดร้อยเอ็ด
๖๖. สถานกักขังกลางจังหวัดลำปาง

แนวทางการดูแลเด็กในความดูแลของผู้ต้องขังและผู้ต้องขังที่เป็นมารดาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๑. การรับตัวเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง

๑.๑ เรือนจำและทัณฑสถาน ไม่ควรให้เด็ก (อายุต่ำกว่า ๓ ปี) ซึ่งอยู่ในความดูแลของผู้ต้องขัง หรือคลอดในระหว่างมารดาอยู่ในเรือนจำ อาศัยอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยให้เรือนจำประสานญาติ หรือหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ที่รับอุปการะดูแลเด็กหากไม่มีญาติดูแล (ข้อมูลเพิ่มเติมตามเอกสารแนบท้าย ๑) รับเด็กไปดูแล เพื่อป้องกันการอยู่ในเรือนจำที่เป็นสถานที่แออัด เสี่ยงต่อการติดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยให้เรือนจำ

๑.๑.๑ ประสานหน่วยงานที่รับเด็กไปอุปการะ จัดให้เด็กได้เยี่ยมมารดาหรือบิดาตามสมควรในสถานที่ที่เรือนจำจัดไว้โดยเฉพาะตามความเหมาะสม

๑.๑.๒ แจ้งวันปล่อยตัวของมารดาไปยังหน่วยงานที่รับเด็กไปอุปการะ ไม่น้อยกว่า ๓ เดือน และมีการเตรียมความพร้อมของมารดาก่อนปล่อยตัวในด้านการดูแลเด็ก ภายหลังการปล่อยตัว

๑.๒ กรณีมีความจำเป็นต้องรับเด็กในความดูแลของผู้ต้องขังเข้าเรือนจำและทัณฑสถานให้เรือนจำดำเนินการคัดกรองโรคเบื้องต้นก่อนนำเด็กเข้าเรือนจำและทัณฑสถาน

- หากพบว่าเด็กติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ให้ประสานโรงพยาบาลแม่ข่ายหรือโรงพยาบาลใกล้เคียง เพื่อรับเด็กไปรักษาตามขั้นตอนและแนวทางของกระทรวงสาธารณสุขต่อไป

- หากไม่พบการติดเชื้อ ให้เด็กอยู่ในความดูแลของมารดาในห้องกักโรค เพื่อเฝ้าระวังตามระยะเวลาที่กรมราชทัณฑ์กำหนด โดยให้แยกเด็กและผู้ต้องขังที่เป็นมารดาออกจากผู้ต้องขังอื่น และจัดให้มีที่อาบน้ำและที่นอนอย่างเหมาะสม หากไม่สามารถแยกได้ จัดให้เด็กและมารดาได้อาบน้ำก่อนผู้ต้องขังอื่น

๒. การปฏิบัติต่อเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง

๒.๑ เรือนจำและทัณฑสถาน แยกเด็กในความดูแลของผู้ต้องขังและผู้ต้องขังที่เป็นมารดา ดูแลในพื้นที่ที่จัดไว้ให้เฉพาะ อากาศถ่ายเทสะดวก ไม่ให้ปะปนกับผู้ต้องขังอื่น

๒.๒ เรือนจำประสานกับหน่วยงานภายนอก เช่น สาธารณสุขจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็ก โรงพยาบาล ฯ เพื่อขอความอนุเคราะห์สนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับเด็ก และอุปกรณ์หรือของเล่นต่างๆ ที่เสริมสร้างพัฒนาการเด็ก

๒.๓ เรือนจำและทัณฑสถาน ให้ผู้ต้องขังที่เป็นมารดาเลี้ยงเด็ก ๐-๖ เดือน ด้วยน้ำนมมารดา เว้นแต่ความจำเป็นด้านสุขภาพ ให้เรือนจำจัดนมหรืออาหารเสริมอื่นๆ ให้เด็กตามความเหมาะสม

๒.๓.๑ ข้อปฏิบัติกรณีให้เด็กกินนมจากเต้า

- อาบน้ำหรือเช็ดทำความสะอาดบริเวณเต้านมหรือหัวนมด้วยน้ำและสบู่ก่อนให้นม
- ล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำสบู่ อย่างน้อย ๒๐ วินาที หรือแอลกอฮอล์เข้มข้น ๗๐ % ขึ้นไป
- สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่ทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้นมบุตร

๒.๓.๒ ข้อปฏิบัติกรณีการบีบหรือปั๊มนม และการป้อนนมเมื่อมารดาไม่สามารถให้นมจากเต้าได้

- อาบน้ำหรือเช็ดทำความสะอาดบริเวณเต้านมหรือหัวนมด้วยน้ำและสบู่
- ล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำสบู่ อย่างน้อย ๒๐ วินาที หรือแอลกอฮอลล์เข้มข้น ๗๐ % ขึ้นไป
- สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่ทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเตรียมนม การบีบน้ำนม
- ให้ผู้ช่วยเหลือที่ทราบวิธีการป้อนนมที่ถูกต้อง ป้องกันตัวเองอย่างเคร่งครัด และนำน้ำนมมารดามาป้อนด้วยการใช้ช้อน หรือถ้วยเล็ก
- ล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ เช่น ที่ปั๊มนม ขวดนม ภาชนะที่ใช้ป้อนนม ด้วยน้ำยาล้างอุปกรณ์และทำการนึ่งเพื่อฆ่าเชื้อ

๒.๔ ทำความสะอาดบริเวณที่พักเด็ก ของเล่น อุปกรณ์ เครื่องใช้สำหรับเด็กด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อที่ไม่เป็นอันตรายต่อเด็กอยู่เสมอ

๒.๕ จัดให้มีการตรวจสุขภาพเด็กและมารดา โดยแพทย์ หรือพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ และมีกิจกรรมที่ให้ผู้ต้องขังที่เป็นมารดาได้ผ่อนคลาย หรือการจัดการความเครียดภายหลังคลอด

๒.๖ เด็กต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้เหมาะสมตามวัย

๒.๗ กรณีพบการระบาดในเรือนจำ ให้เด็กและมารดาแยกมายังห้องกักภายนอกเรือนจำ แยกเสื้อผ้าผ้าขนหนู และควรใช้ห้องน้ำแยกจากผู้อื่น หากมีข้อจำกัด ไม่สามารถแยกได้ ควรทำความสะอาดห้องน้ำก่อนหรือหลังเด็กและมารดาใช้งาน และหมั่นทำความสะอาดอยู่เสมอ หากพบว่าเด็กและมารดาติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ให้ส่งโรงพยาบาลหรือแจ้งสาธารณสุขจังหวัดรับไปดูแลรักษาทันที หรือกรณีโรงพยาบาลและสาธารณสุขจังหวัดไม่สามารถรับตัวได้ เด็กและมารดาไม่มีโรคประจำตัว ไม่มีความเสี่ยงสูง ให้แยกเด็กและมารดาไว้ห้องแยกโรคภายนอกเรือนจำ และให้พยาบาลดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด หากพบอาการผิดปกติให้รีบส่งโรงพยาบาลโดยทันที

๒.๘ กรณีที่ผู้ต้องขังที่เป็นมารดาติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ให้ผู้ต้องขังอื่นดูแลเด็กในความดูแลของผู้ต้องขังไปพลางก่อน ในการให้นม มารดาที่พบเชื้อสามารถใช้วิธีการบีบหรือปั๊มนม เพื่อให้ผู้ช่วยเหลือนำน้ำนมไปป้อนให้เด็กได้ (ยังไม่มีรายงานการตรวจพบเชื้อมีชีวิตในน้ำนม และไม่มีการรายงานการเกิดโรคในทารกที่กินนมมารดาที่ติดเชื้อ COVID – 19 ดังนั้นมารดาที่พบเชื้อที่ไม่สามารถให้นมเด็กจากเต้าได้จึงสามารถใช้วิธีการบีบและปั๊มนมเพื่อให้ผู้ช่วยเหลือนำนมไปป้อนเด็กได้)

๓. การส่งเด็กออกนอกเรือนจำและทัณฑสถาน

เมื่อผู้ต้องขังที่มีเด็กติดมารดา พ้นโทษในช่วงสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กรมราชทัณฑ์กำหนดให้มีการแยกเข้าห้องกักโรค และตรวจหาเชื้อก่อนปล่อยออกจากเรือนจำและทัณฑสถาน ข้อปฏิบัติ ดังนี้

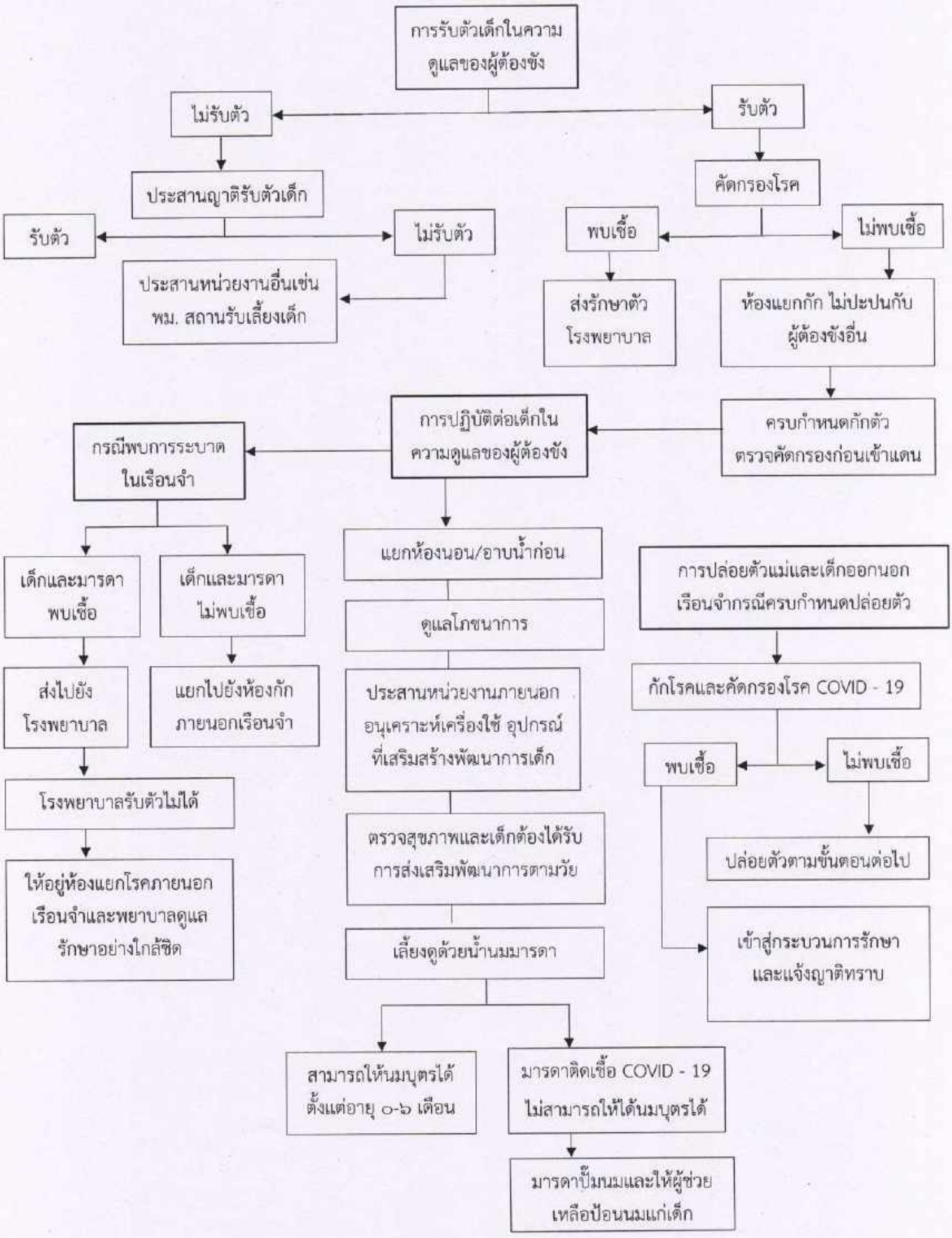
๓.๑ หากผู้ต้องขังที่เป็นมารดาและเด็กไม่พบเชื้อ ให้ส่งเด็กออกนอกเรือนจำและทัณฑสถานในวันปล่อยตัวพร้อมมารดาได้ตามปกติ

๓.๒ หากผู้ต้องขังที่เป็นมารดาและเด็กพบว่าติดเชื้อ ให้ประสานโรงพยาบาลแม่ข่าย สาธารณสุขจังหวัดไปรักษาในพื้นที่ที่โรงพยาบาลหรือสาธารณสุขกำหนด กรณีไม่สามารถไปรักษาที่โรงพยาบาลหรือสาธาณสุขกำหนดได้ ให้กักตัวและรักษาภายในเรือนจำและทัณฑสถานจนกว่าจะหาย และแจ้งให้ญาติทราบต่อไป

๓.๓ หากผู้ต้องขังที่เป็นมารดาติดเชื้อ แต่เด็กในความดูแลไม่ติดเชื้อ ให้แยกเด็กออกจากมารดา ดำเนินการประสานญาติให้มารับตัวเด็ก หากไม่ปรากฏตัวญาติ ให้ประสานไปที่หน่วยงานของรัฐที่รับดูแลเด็ก (ตามเอกสารแนบท้าย ๑) หรือสถานสงเคราะห์ต่างๆ ต่อไป และให้ผู้ต้องขังที่เป็นมารดาเข้าสู่กระบวนการรักษาตามข้อ ๓.๒

๓.๔ หากผู้ต้องขังที่เป็นมารดาไม่พบเชื้อ แต่เด็กพบเชื้อ ให้ประสานโรงพยาบาลแม่ข่าย สาธารณสุขจังหวัดในพื้นที่ เพื่อรับเด็กไปดูแลและรักษาตามกระบวนการของกระทรวงสาธารณสุขต่อไป

การดูแลเด็กในความดูแลของผู้ต้องขังและผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

การดูแลเด็กในความดูแลของผู้ต้องขังและผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

โดย กลุ่มงานส่งเสริมอนามัย กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์

การรับตัวเด็ก และผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา

ไม่รับตัว → ประสานญาติรับตัวเด็ก → ไม่รับตัว → ประสานหน่วยงานภายนอก (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก)

รับตัว → คัดกรองเชื้อ COVID-19

- พบเชื้อ → ส่งรักษาตัวโรงพยาบาล
  - รับตัวได้ → โรงพยาบาล
  - รับตัวไม่ได้ → ห้องแยกโรคภายนอกเรือนจำ และให้พยาบาลดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด
- ไม่พบเชื้อ → ห้องแยกกักไม่ปะปนกับผู้ต้องขังอื่น → ครบกำหนดกักตัวตรวจคัดกรองก่อนเข้าแดน

รับตัว → แยกห้องนอน/อาบน้ำก่อน

การปฏิบัติต่อเด็ก และผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา

- ดูแลด้านโภชนาการ
- ประสานหน่วยงานภายนอก อนุเคราะห์เครื่องใช้ อุปกรณ์ที่เสริมสร้างพัฒนาการเด็ก
- ตรวจสุขภาพและเด็กต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาการตามวัย
- เลี้ยงดูด้วยน้ำนมมารดา
  - สามารถให้นมบุตรได้ตั้งแต่อายุ 0-6 เดือน
  - กรณีมารดาติดเชื้อ COVID-19 → มารดาปั๊มนมและให้ผู้ช่วยเหลือป้อนนมแก่เด็ก

รักษาหาย → การปฏิบัติต่อเด็ก และผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดา

กรณีพบการระบาดของ COVID-19 ในเรือนจำ

- พบเชื้อ → ส่งรักษาตัวโรงพยาบาล
  - รับตัวได้ → โรงพยาบาล
  - รับตัวไม่ได้ → ห้องแยกโรคภายนอกเรือนจำ และให้พยาบาลดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด
- ไม่พบเชื้อ → แยกไปห้องกักภายนอกเรือนจำ

การปล่อยตัวแม่และเด็กออกจากเรือนจำ (กรณีครบกำหนดปล่อยตัว) → กักโรคและคัดกรองโรค COVID-19

- พบเชื้อ → เข้าสู่กระบวนการรักษาและแจ้งญาติทราบ
- ไม่พบเชื้อ → ปล่อยตัวตามขั้นตอนต่อไป

หน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน
ที่สามารถรับอุปการะเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี

ภาคกลาง

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนปากเกร็ด
ที่อยู่ ๗๘/๑ หมู่ ๑ ซอยติวานนท์-ปากเกร็ด ถนนติวานนท์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี ๑๑๑๒๐
โทรศัพท์ ๐๒ - ๕๘๓ ๘๓๑๔

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต
ที่อยู่ ๒/๔๐ หมู่ ๒ ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๑๐
โทรศัพท์ ๐๒ – ๕๗๗ ๑๑๗๒ , ๐๒ – ๕๗๗ ๒๓๔๗

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท
ที่อยู่ ๗๘/๒๔ หมู่ ๑ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐
โทรศัพท์ ๐๒ – ๕๘๔ ๗๒๕๔-๕๕

ภาคเหนือ

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์
ที่อยู่ ๖๓/๓ หมู่ที่ ๔ ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๑๘๐
โทรศัพท์ ๐๕๓ – ๑๒๑๑๖๑ , ๐๕๓ – ๑๒๑๑๖๓

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่
ที่อยู่ ๖๓/๑ หมู่ ๔ ถนนโชตนา ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๑๘๐
โทรศัพท์ ๐๕๓ – ๑๒๑๑๕๗-๖๐

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านแคนทอง
ที่อยู่ ๒๘๓ หมู่ ๑๓ ถนนกสิกรทุ่งสร้าง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์ ๐๔๓ – ๓๓๗๕๓๓ , ๐๔๓ – ๒๓๗๐๖๙

สถานสงเคราะห์เด็กหญิงอุดรธานี
ที่อยู่ ๒๓๘ หมู่ ๔ ถนนอุดร-ขอนแก่น ตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ๔๑๓๓๐
โทรศัพท์ ๐๔๒ – ๑๒๐๐๗๔

ภาคใต้

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านศรีธรรมราช
ที่อยู่ ๑๙๓ ถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทรศัพท์ ๐๗๕ – ๓๕๖๑๖๖

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านสงขลา
ที่อยู่ ๕๗/๕ หมู่ ๒ ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๑๐๐
โทรศัพท์ ๐๗๔ – ๓๓๐๒๑๘

แนวทางการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)

๑. การรับตัวผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์

เมื่อรับตัวหญิงตั้งครรภ์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ให้เรือนจำและทัณฑสถานตรวจคัดกรองหาเชื้อ หากไม่พบเชื้อ ให้จัดห้องแยกกักโดยไม่ปะปนกับผู้ต้องขังอื่น ให้มีที่นอนและที่อาบน้ำแยกเฉพาะจากผู้ต้องขังอื่น หากเรือนจำใดไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ได้อาบน้ำก่อนผู้ต้องขังอื่น กรณีครบกำหนดนัดหมายฝากครรภ์ให้พยาบาลเรือนจำติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาล เพื่อพิจารณาแนวทางในการตรวจฝากครรภ์

กรณีตรวจพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่อยู่ระหว่างกักตัวก่อนเข้าเรือนจำและทัณฑสถานติดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ให้ส่งตัวไปรักษาโรงพยาบาลภายนอกโดยทันที หากโรงพยาบาลภายนอกไม่สามารถรับตัวได้ เฉพาะกลุ่มสีเขียวไม่แสดงอาการ ให้รักษาตัวในโรงพยาบาลสนามของเรือนจำ และให้พยาบาลหรือ อสรจ. ดูแลโดยใกล้ชิด หากมีอาการอื่นๆ แทรกซ้อน ให้ส่งตัวไปโรงพยาบาลโดยทันที

๒. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์

๒.๑ เรือนจำและทัณฑสถาน แยกผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ได้มีที่นอนในพื้นที่ที่จัดไว้ให้เฉพาะ อากาศถ่ายเทสะดวก ไม่ให้ปะปนกับผู้ต้องขังอื่น และจัดให้มีการดูแลด้านโภชนาการให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์

๒.๒ ต้องจัดให้มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) แก่ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ หากผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์นั้นยังไม่ได้รับวัคซีนก่อนเข้าเรือนจำและทัณฑสถาน ควรฉีดหลังอายุครรภ์ ๑๒ สัปดาห์ หรือหากมีประวัติเคยได้รับวัคซีนเข็มใดเข็มหนึ่งมาแล้ว ให้ทางเรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ได้ฉีดวัคซีนจนครบโดสตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุขต่อไป เพื่อป้องกันอัตราการเสียชีวิตของผู้หญิงตั้งครรภ์ จากรายงานของกระทรวงสาธาณสุขพบว่า ผู้หญิงตั้งครรภ์ติดเชื้อที่ได้รับวัคซีน ๒ เข็ม มีอัตราการเสียชีวิตที่ลดลงกว่าผู้หญิงตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ฉีดวัคซีนเกือบ ๑๐ เท่า (แถลงการณ์ กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๕.๑๐ น.)

๒.๓ จัดให้มีการตรวจสุขภาพผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์อยู่เสมอ และเมื่อถึงกำหนดฝากครรภ์ ให้ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ได้เข้ารับการตรวจจากทางโรงพยาบาลจนครบอายุครรภ์ไปจนถึงคลอด

๒.๔ ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ควรได้รับการออกกำลังกาย อย่างเหมาะสมและถูกต้อง และสามารถจัดงานที่ไม่เป็นอันตรายต่อการตั้งครรภ์ให้ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ทำได้

๒.๕ ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ให้นอนตะแคงซ้ายเพื่อให้เลือดไหลเวียนได้ดี พยายามขยับขาป้องกันลิ่มเลือด ดื่มน้ำเยอะๆ ไม่แนะนำให้นอนตะแคงขวาเนื่องจากอาจไปกดการไหลเวียนของเส้นเลือดใหญ่ และไม่แนะนำให้นอนหงาย โดยเฉพาะผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุครรภ์มากๆ เพราะท้องอาจไปยกตัวไปเบียดกระบังลม ทำให้หายใจลำบาก

๒.๖ เรือนจำประสานกับหน่วยงานภายนอก เช่น สาธารณสุขจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็ก โรงพยาบาล ฯ เพื่อขอความอนุเคราะห์สนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์

๒.๗ เมื่อผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ครบกำหนดคลอด ให้เรือนจำพาผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ไปทำคลอดยังโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด หรือโรงพยาบาลที่ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ได้ฝากครรภ์ไว้

๒.๘ กรณีพบการระบาดในเรือนจำ ให้ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์แยกมายังห้องกักภายนอกเรือนจำ แยกเสื้อผ้า ผ้าขนหนู และควรใช้ห้องน้ำแยกจากผู้อื่น หากมีข้อจำกัด ไม่สามารถแยกได้ ควรทำความสะอาดห้องน้ำก่อนหรือหลังผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ใช้งาน และหมั่นทำความสะอาดอยู่เสมอ หากพบว่าผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ให้ส่งโรงพยาบาลหรือแจ้งสาธารณสุขจังหวัดให้รับไปดูแลรักษาทันที หรือกรณีโรงพยาบาลและสาธารณสุขจังหวัดไม่สามารถรับตัวได้ ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ไม่มีโรคประจำตัว ไม่มีความเสี่ยงสูง ให้แยกผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ไว้ห้องแยกโรคภายนอกเรือนจำ และให้พยาบาลดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด หากพบอาการผิดปกติให้รีบส่งโรงพยาบาลโดยทันที โดยอาการผิดปกติได้แก่ ท้องแข็งบ่อย เลือดออกทางช่องคลอด น้ำใสๆ ไหลออกทางช่องคลอด ปวดศีรษะ ตาพร่ามัว จุกแน่นลิ้นปี่ แน่นหน้าอก หายใจลำบาก ความอิ่มตัวของเลือดน้อยกว่า ๙๖% หรือลดลง ๓% จากค่าที่วัดได้ในตอนแรก เป็นต้น

๓. การปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์

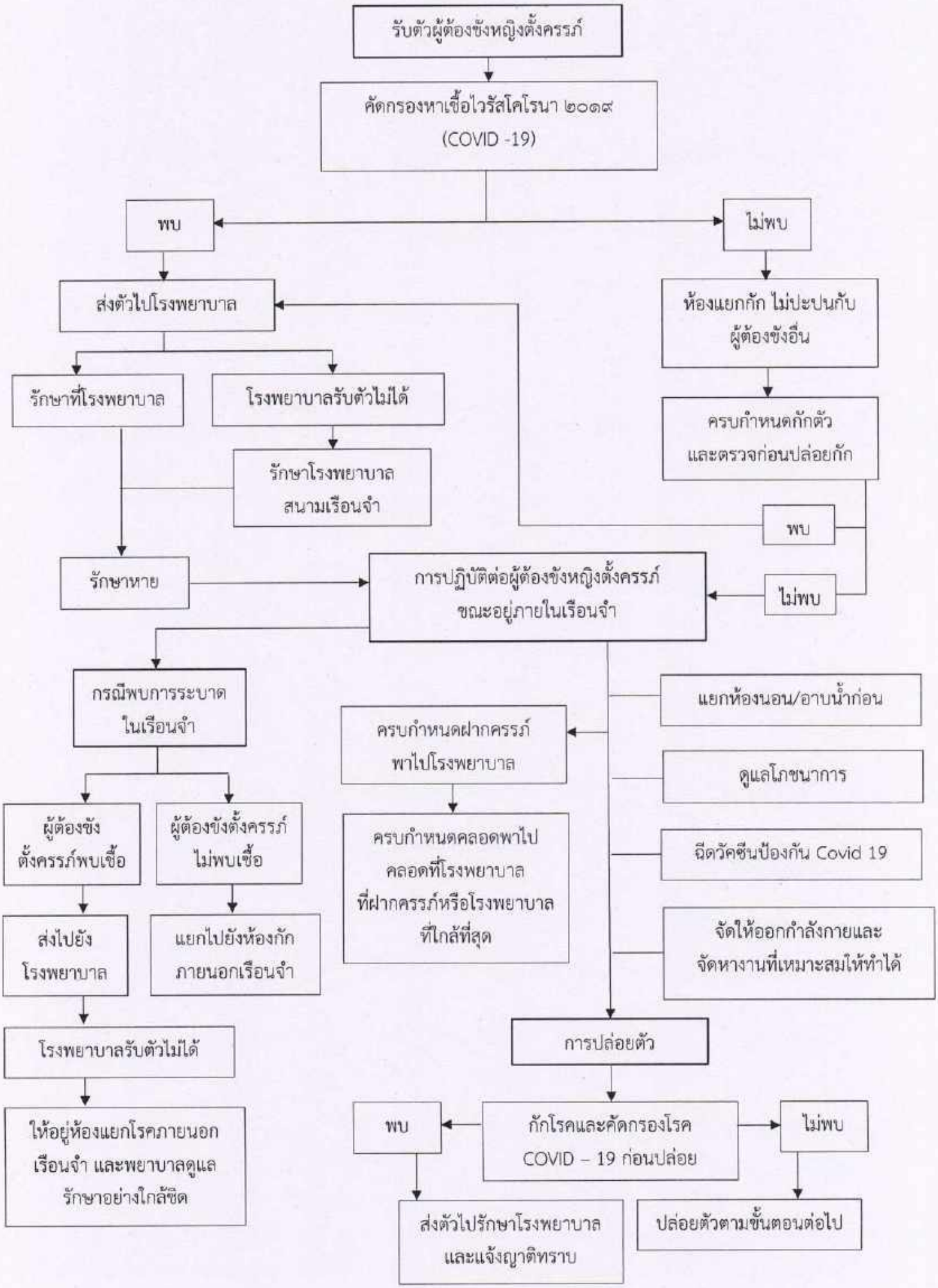
เมื่อผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ พ้นโทษในช่วงสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กรมราชทัณฑ์กำหนดให้มีการแยกกักโรคก่อนปล่อยตัว เพื่อประเมินและคัดกรองอาการของผู้ต้องขังทุกคนก่อนปล่อยตัวออกจากเรือนจำและทัณฑสถาน โดยมีข้อปฏิบัติ ดังนี้

๓.๑ หากคัดกรองโรคแล้ว ไม่พบเชื้อ และผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ครบกำหนดโทษ ให้ปล่อยตัวได้ตามปกติ

๓.๒ หากคัดกรองโรคแล้ว พบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ให้ประสานโรงพยาบาลหรือสาธารณสุขจังหวัด เพื่อส่งต่อไปรักษาในสถานที่ที่ทางโรงพยาบาลหรือสาธารณสุขจังหวัดกำหนด และแจ้งให้ญาติทราบต่อไป

กลุ่มงานส่งเสริมอนามัย กองบริการทางการแพทย์
๑๕ มีนาคม ๒๕๖๕

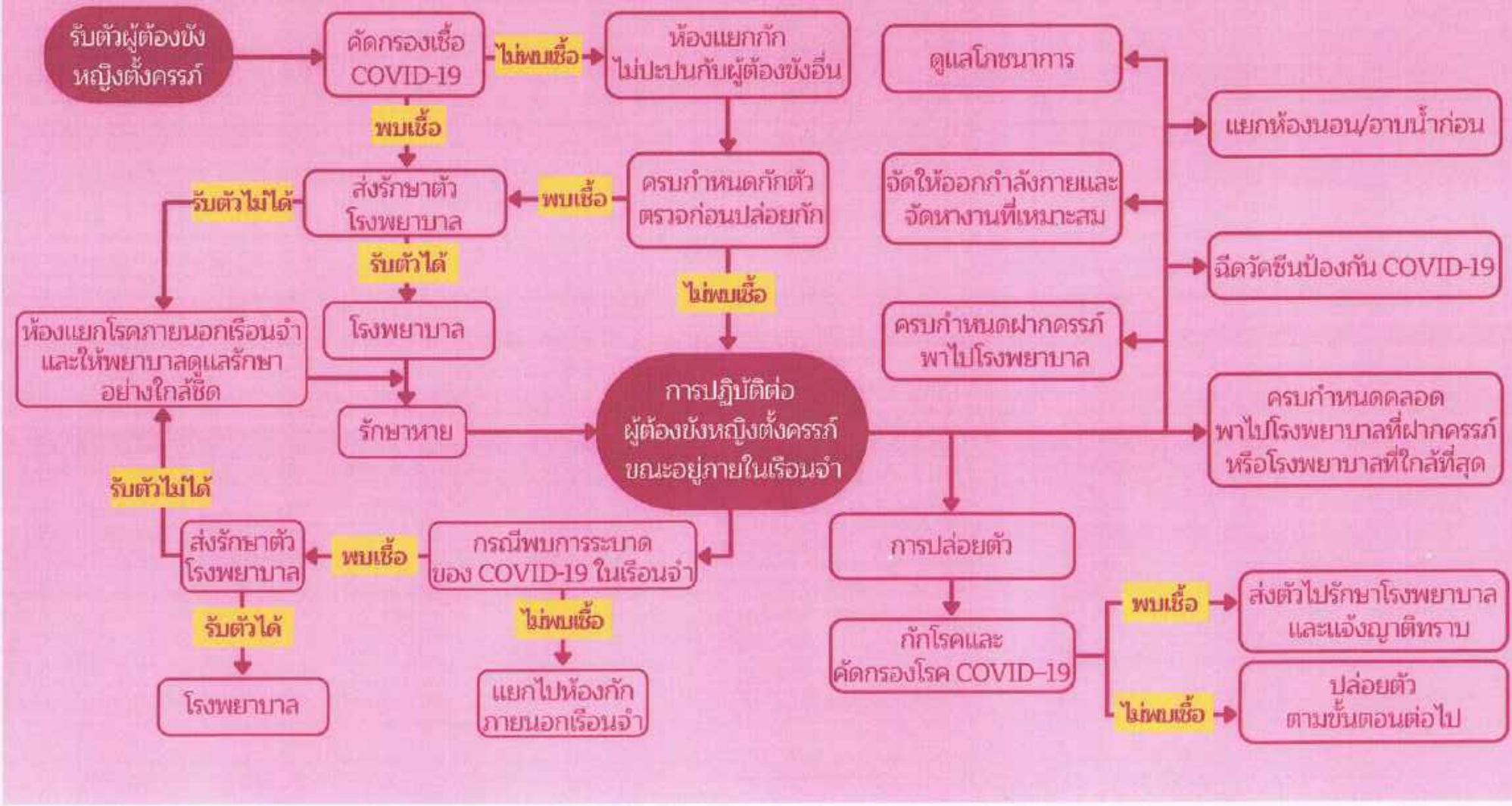
การดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

การดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

โดย กลุ่มงานส่งเสริมอนามัย กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์

อ้างอิง

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๖๓). **การดูแลหญิงตั้งครรภ์ หญิงหลังคลอด และทารกแรกเกิดภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19**. สืบค้น ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕. https://covid๑๙.anamai.moph.go.th/web.

กรมอนามัย. (๒๕๖๔). **หลักสูตรอนามัยแม่และเด็กในเรือนจำ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๖๓). **คู่มือการปฏิบัติตัวสำหรับหญิงตั้งครรภ์ หลังคลอดและเด็กเล็กในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID - 19**. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๖๕). **อาการ"หญิงตั้งครรภ์ติดโควิด"ต้องเฝ้าระวังเข้ารักษาทันที**. กรุงเทพมหานคร : แถลงการณ์ ๘ มีนาคม ๒๕๖๕.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ กระทรวงยุติธรรม. (๒๕๔๘). **ข้อตกลงความร่วมมือในการปกป้องคุ้มครองเด็กติดผู้ต้องขัง ผู้ถูกควบคุมและเด็กซึ่งคลอดในระหว่างที่มารดาถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ สังกัดกรมราชทัณฑ์ หรือ ถูกควบคุมอยู่ในสถานที่ควบคุม สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ระหว่าง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงยุติธรรม (MOU)**. (ม.ป.ท.).

กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์. (๒๕๕๖). **แนวทางปฏิบัติในการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังหญิง**. นนทบุรี: (ม.ป.ท.).

กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ. (๒๕๖๔). **เรื่องควรรู้วัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 กับสตรีตั้งครรภ์**. สืบค้น ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕. https://multimedia.anamai.moph.go.th/infographics/info๓๐๐_covid๑๙/

ชนิดาภา ขอสุขวรกุล, จิรา ขอบคุณ, สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล และ สุภาพักตร์ หาญกล้า. (๒๕๖๔). **โรคติดเชื้อโควิด – 19 : แนวทางการดูแลหญิงตั้งครรภ์ในสถานการณ์การระบาดของโรค**. วารสารวิจัยการพยาบาลและสุขภาพ, ๒๒(๒), ๑๓๘-๑๔๙.

พิไลลักษณ์ โรจนประเสริฐ, พิมพิไล ทองไพบูลย์, สุภาพร วรรณสันทัด และ นันทกา สวัสดิพานิช. (๒๕๕๘). **นโยบายและการดูแลสุขภาพเด็กติดผู้ต้องขังตามการรับรู้ของมารดา**. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี, ๓๑(๑), ๓๖-๓๗.

สมาคมโรคติดเชื้อในเด็กแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๔). **การดูแลทารกเกิดจากมารดาที่สงสัยที่ยืนยันเป็นโรค COVID-19**. สืบค้น ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕. https://www.pidst.or.th/A๙๘๓.html.

Mandy Rich. (๒๕๖๓). **การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างปลอดภัย ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19**. สืบค้น ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔. https://www.unicef.org/thailand/th/stories/.

อ้างอิงหนังสือราชการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (๒๕๖๔). หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๑๖.๕/ว ๑๕๐๔ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ เรื่อง **แนวปฏิบัติในการป้องกันและคุ้มครองเด็กสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด – 19**. กรุงเทพมหานคร: ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

คณะกรรมการอนามัยแม่และเด็กแห่งชาติ. (๒๕๖๔). หนังสือคณะกรรมการอนามัยแม่และเด็กแห่งชาติ ที่ สธ ๐๙๒๓.๐๓/๑ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๔ เรื่อง **การฉีดวัคซีน COVID – 19 ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร**. นนทบุรี: คณะกรรมการอนามัยแม่และเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

อ้างอิงกฎหมาย

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐. (๒๕๖๐, ๑๘ กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา, ๑๓๔(ตอนที่ ๒๑ ก)

ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตร พ.ศ. ๒๕๖๑.

ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยเด็กในความดูแลของผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๑.